

***Agent rewolucyjnej Francji na służbie Rzeczypospolitej.
Działalność Piotra Parandiera w latach 1792-1799.***

Celem projektu jest przybliżenie postaci Piotra Parandiera – agenta rewolucyjnej Francji, który w latach 1792 – 1799 działał na arenie politycznej. Większość swojej aktywności spędził u boku polskich emigrantów, pełniąc funkcję pośrednika między nimi, a rządem francuskim. Głównym źródłem, które posłuży przeprowadzeniu badań będzie korespondencja Parandiera przechowywana w Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych Francji w Paryżu. Listy opisują nie tylko sytuację polityczną Polski, Niemiec i Francji, ale odnoszą się do wielu sfer historii: poruszają problematykę społeczną, gospodarczą, zawierają również wątki biograficzne i prozopograficzne. Zwłaszcza dwa ostatnie aspekty nawiązują się do wielu polskich przedstawicieli władzy i inicjatorów polityki Rzeczypospolitej w dobie rozbiorów.

Parandier najpierw pełnił funkcję sekretarza Ignacego Potockiego, następnie od 1792 roku przeniósł się do Saksonii razem ze gronem polskich polityków, by pośredniczyć między nimi a rządem francuskim. Raporty wysyłane przez agenta doskonale ilustrują panującą atmosferę zarówno na ziemiach polskich, jak i w społeczności emigracyjnej w dobie konfederacji targowickiej i sejmu grodzieńskiego. Po upadku insurekcji Parandier próbował stworzyć polską kolonię emigracyjną w Altonie, później zaś wysłany został do Berlina, gdzie pełnił oficjalną już funkcję reprezentanta rządu francuskiego. Niezmiennie jednak dążył do przekonania dworów by zatrzymały proces likwidacji państwa polskiego. Listy zawierają dużo interesujących szczegółów, odnoszących się do interwencji mocarstw ościennych, podobnie do sytuacji obywateli na ziemiach polskich i stosowanych ze strony zaborców represji.

Treść raportów Parandiera nie tylko dotyczy polityki zagranicznej, ale również ukazuje charakter i nastawienie wielu polskich mężów stanu. Przez pryzmat korespondencji dostrzec można ich podejście do licznych aspektów ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej. Niezwykle ciekawym wątkiem jest stosunek Parandiera i grupy patriotów polskich do Stanisława Augusta Poniatowskiego – postaci do dziś niezwykle kontrowersyjnej. Niewątpliwie w tym czasie rozpoczęła się zagorzała dyskusja w historiografii na temat postrzegania władcy.

Szczególnie istotne jest również ukazanie starań francuskiego agenta o sprawę polską. Wbrew polityce rządowej, wielu Francuzów bowiem zaangażowało się w próby ocalenia Rzeczypospolitej. Parandier zaś jest jednym z przykładów takich osób. Historycy jednakże przez ostatnie dekady ukazywali relacje polsko-francuskie niemal wyłącznie przez pryzmat polityki rządowej. Niewątpliwie warto zilustrować ówczesne stosunki nie tylko z perspektywy decydentów, ale również zwykłych obywateli – mieszczan, pół-oficjalnych agentów, czy dyplomatów niższego stopnia. Taka perspektywa bowiem zmienia zupełnie obraz i postrzeganie ówczesnych relacji polsko-francuskich.

Temat chronologicznie wpisuje się zarówno w epokę nowożytną: historię I Rzeczypospolitej i *ancien regime*'u; jak i odnosi się do nowego porządku – Polski pod zaborami i rewolucji francuskiej. Interesujący może być ponadto zarówno dla historyków zagranicznych (francuskich, niemieckich), jak i polskich, bowiem odnosi się do dziejów międzynarodowych.